

дружелюбно към децата правосъдие: ключови термини

Какво са правата?	3
Какво означава „най-добър интерес“?.....	4
Какво означава „защита от дискриминация“?.....	5
Какво е защита?	6
Какво е съд?	7
Какво е съдебно производство?	8
Какво означава „гражданско производство“?	9
Какво е „наказателно производство“?.....	10
Какво е заседание?	11
Свидетелски показания на деца	12
Кой е жертва?	13
Кой е обвиняем?	14
Кой е свидетел?	15
Какво означава правото на информация?	16
Какво означава правото да бъдеш изслушан?.....	17
Какво означава „конфиденциалност“?	18
Какво правят полицаите?	19
Кой е адвокат?	20
Прокурор/обвинител	21
Кой е съдия?	22
Кой е социален работник?	23
Кой е психологът?	24
Кой е законен представител?	25
Какво означава „родителски отговорности“?.....	26
Други хора, които оказват помощ	27
Кога правосъдието е благоприятно за деца?.....	28
Какви са подходящите за деца помещения?.....	29
Какво означава „подходящата и разбираема за деца информация“?	30
Какво означава „избягване на ненужно забавяне“?	31

Какво са правата?

Правата са неща, които всяко дете по света, включително ти, би трябвало да прави или да има.

Например, всички деца би трябвало да могат да ходят на училище, да посещават лекар когато са болни, и с всички деца трябва да отнасят добре, а не с насилие.

Какво означава „най-добър интерес“?

Когато възрастните вземат решения, които засягат за теб, те би трябвало да помислят дали това решение е добро за теб или не. Те трябва да се съобразяват с това, което е най-добро за теб.

Например, когато родителите се разделят, решението къде и с кого да живее детето, трябва да бъде взето с мисълта за това кое е най-добре за детето, а не кое е най-добре за майката или за бащата.

Какво означава „защита от дискриминация“?

Хората трябва да се отнасят по един и същ начин към всички деца, независимо кои са, къде живеят, какво работят родителите им ...

Все пак, има деца, които се нуждаят от специална подкрепа, например децата, които са бедни може би имат нужда от помощ да намерят пари, за да си купят учебници; децата, които се придвижват с инвалидни колички, биха се нуждаели от помощ, ако се налага да изкачват стълби, или деца, които не могат да чуват или да говорят, ще се нуждаят от някой, който да им говори на жестомимичен език (езика на знаците).

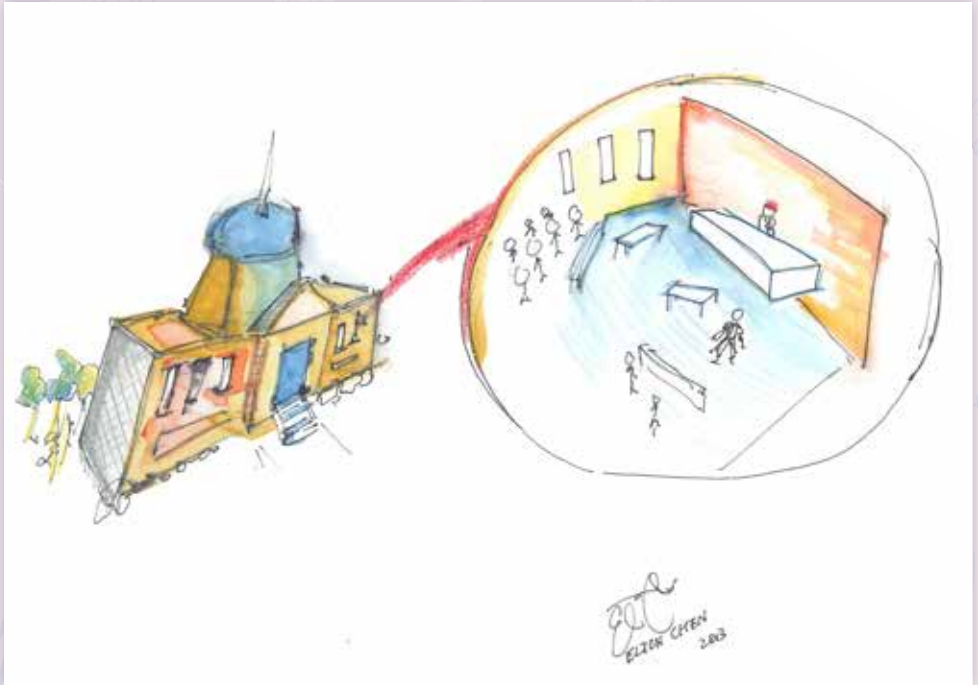
Какво е защита?

Защитата е нещо, което ти помага да не се страхуваш, че можеш да бъдеш наранен/а от нещо или някого.

Деца трябва да са защитени от посегателства.

Поради тази причина, когато е необходимо, те трябва да се обърнат за помощ към хора, които знаят как да ги защитят, като учители, майка или татко или човек, на който те вярват.

Какво е съд?

Съдът е място, където хора, които имат проблем, ще го обсъдят и ще се опитат да го разрешат пред съдия. Хората в съда ще изслушат всеки и след това ще решат как да решат проблема. С цел да бъде защитено, детето може да бъде разпитвано на друго място - извън съдебната зала.

Какво е съдебно производство?

Съдебно производство са всички стъпки, които се предприемат когато съдът решава дали е направено нещо противозаконно или когато се решават спорове между хора. Това може да отнеме някакво време и може да участват няколко човека, с различни професии, които да изкажат мнения и да обяснят какво се е случило. Накрая съдията ще вземе крайното решение.

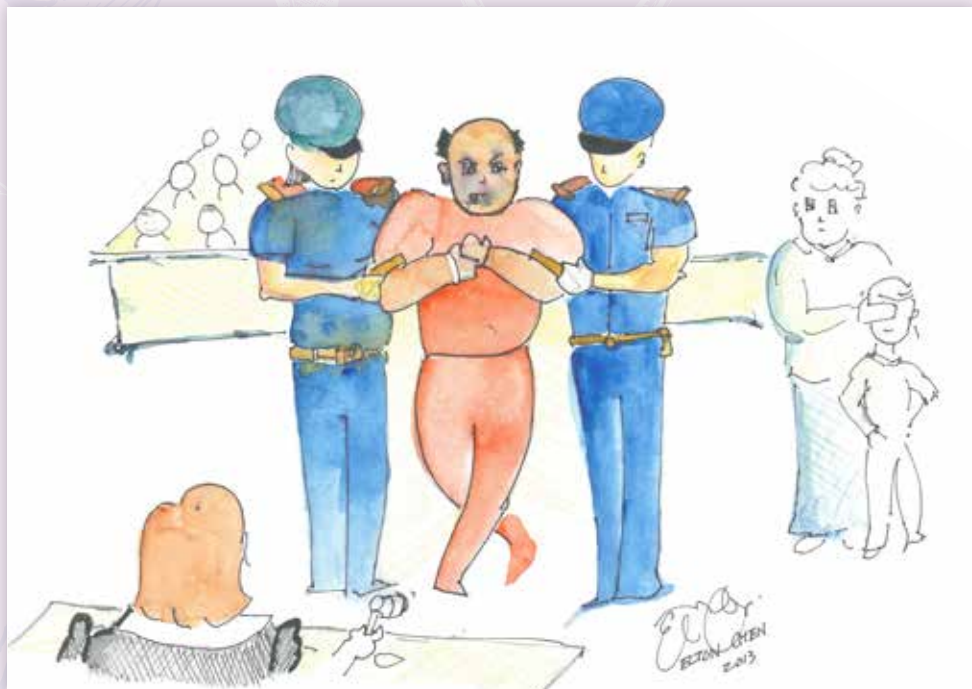
Какво означава „гражданско производство“?

Гражданско производство означава, че различни възрастни, които работят в съда обсъждат как да може а бъде решен проблем между двама или повече души.

Например, когато родителите решат, че вече не искат да живеят заедно, решението къде да живеят децата ще бъде взето по време на гражданско производство.

Какво е „наказателно производство“?

За „наказателно производство“ говорим когато различни възрастни, които работят в съда изследват и решават дали е било извършено престъпление, и какво ще са последствията – това е криминално производство.

Какво е заседание?

Изслушването е среща по време, на която различни хора говорят и се опитват да разберат какво се е случило. Тези хора са: съдии, адвокати, човекът, който е обвинен, че е извършил нещо незаконно (обвиняем), човекът, който е пострадал (жертва), човекът, който е видял/чул, че нещо противозаконно е извършено (свидетел) и понякога хора, които имат спор помежду си като например двойка, която се развежда.

Свидетелски показания на деца

Това е когато един човек или повече хора ти задават въпроси за това какво се е случило или какво си видял/а или чул/а. Ти може да решиш да не отговаряш на тези въпроси, ако те те карат да се чувстваш неудобно или да се страхуваш, или отговорите им биха поставили някого, когото обичаш, в трудна ситуация.

Кой е жертва?

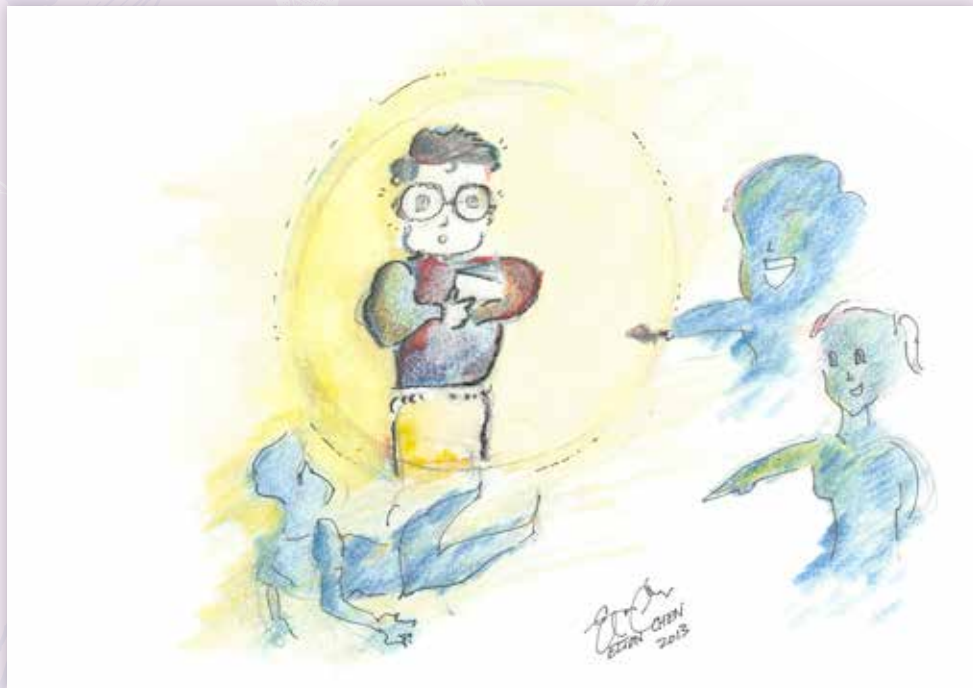
Жертва е човекът, който е пострадал от някого или нещо.

Кой е обвиняем?

Обвиняем е човекът, който е посочен за извършител на нещо противозаконно.

Кой е свидетел?

Свидетел е някой, който е видял или чул какво се е случило или знае нещо, което може да помогне за да обясни какво се е случило.

Какво означава правото на информация?

Възрастните трябва да ти обяснят къде можеш да намериш помощ, когато се наложи да отидеш в съда и колко дълго ще останеш там, кой ще бъде там, какво ще се случи докато си там, какви въпроси ще ти задават, и как законът може да те защити. Също трябва да ти обяснят какво решение е взето и какво означава то за теб.

Какво означава правото да бъдеш изслушан?

Това право означава, че имаш право да бъдеш чут/а от хора като съдии, адвокати, и полицаи. Например в съда може да искаш да бъдеш чут/а от съдия или адвокат. Понякога това може да не се случи. Например, когато ти не искаш или ако си много млад/а, или ако това ще те накара да се чувстваш неудобно.

Твоето мнение трябва да бъде взето под внимание. Все пак решението на възрастните може да е различно от това, което искаш. Ако се стигне дотам, те трябва да ти обяснят защо.

Какво означава „конфиденциалност“?

Конфиденциалност или „поверителност“ означава, че само хора, които са ангажирани с твоята ситуация могат да знаят твоята история, но те трябва да я пазят в тайна, докато ти си в опасност.

Например, ако говориш с твоя адвокат, психолог или социален работник за твоя проблем тя/той не може да каже на никой друг какво си споделил/а, докато ти си в опасност.

Какво правят полицаите?

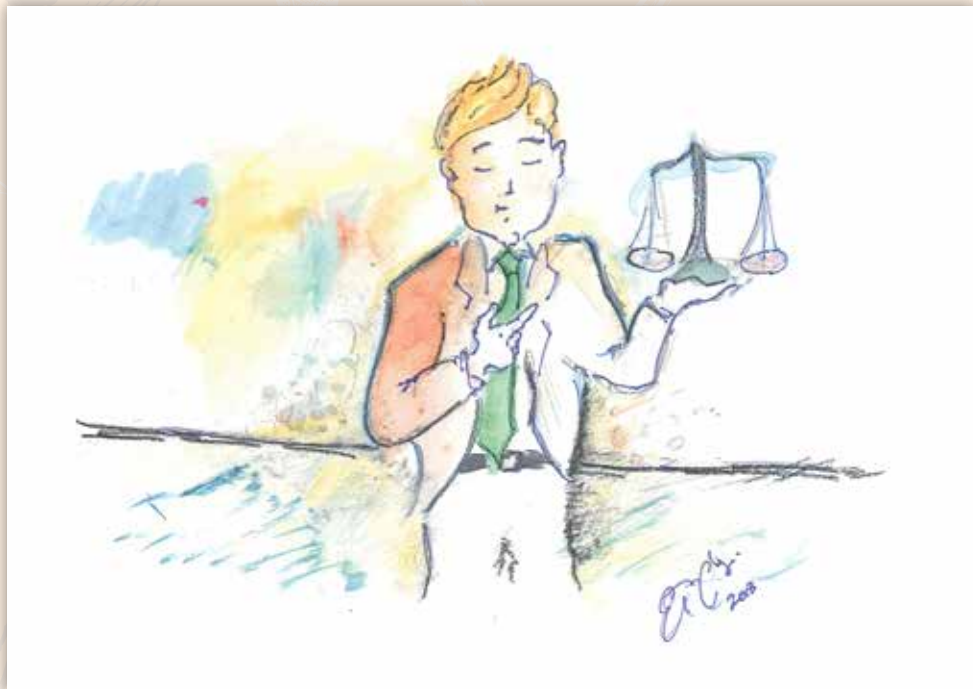
Полицаяте разследват дали е извършено нещо противозаконно, те отбелязват какво се е случило, те задържат хората, които са направили нещо лошо. Те също така затварят хората в затвора, след като съдията реши, че са направили нещо противозаконно. Полицията трябва винаги да те уважава и да те защитава.

Кой е адвокат?

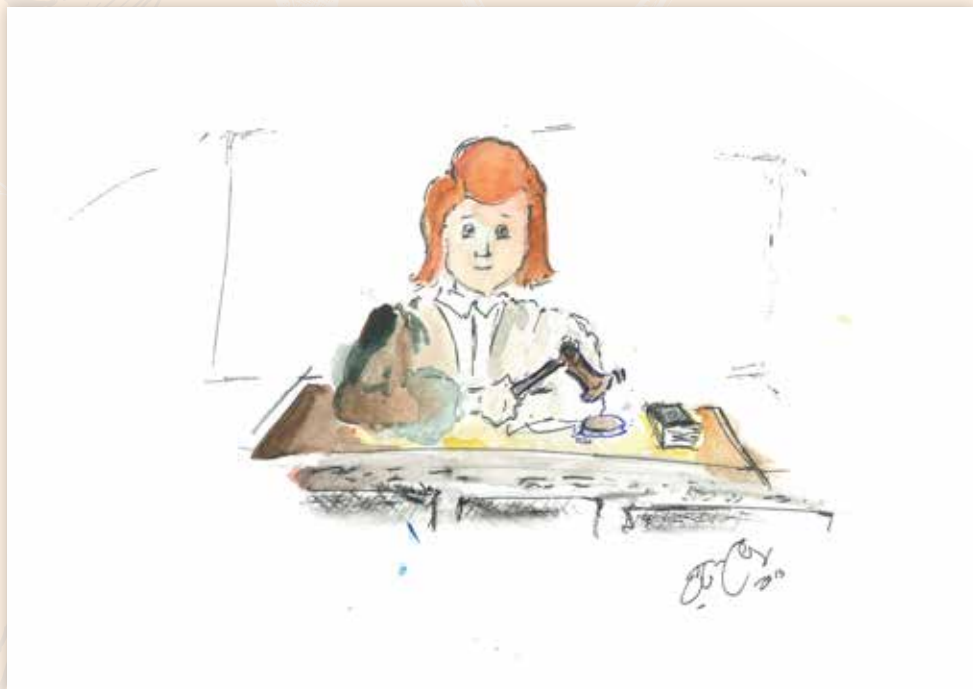
Адвокатът е човек, който защитава твоите права и гарантира, че процесът е справедлив. Ако има нещо, което не разбираш или ако се чувстваш незащитен/а, може да говориш с твоя адвокат и той/тя ще ти обясни как може да ти помогне. Ако споделиш нещо с адвоката си, той трябва да го пази в тайна. Човекът, който е обвинен, че е извършил нещо противозаконно също има адвокат, който е там да докаже неговата невинност.

Прокурор/обвинител

Прокурор е човекът, който трябва да покаже и докаже, че е извършено нещо противозаконно, и че обвиняемият е виновен. Този човек също така защитава правата на жертвите и на свидетелите. Прокурорът/обвинителят работи за правителството и работата му е да защитава всеки, който живее в страната – като теб.

Кой е съдия?

Съдия е човекът, който гарантира, че законът се спазва и че всички се съобразяват с правилата в съда. Съдията решава дали е извършено нещо противозаконно или не и се опитва да намери решение на проблемите между различни хора.

Кой е социален работник?

Социалният работник е човек, който може да помогне по различни начини. Социалните работници могат да решат как да бъдеш защитен/а, ако си в опасност, може да ти задават въпроси, за да разберат дали си в опасност и могат да ти препоръчат да се срещнеш с други хора, които могат да ти помогнат.

Кой е психологът?

Психологът е някой, с който може да говориш за това как се чувстваш. Ако се чувстваш гневен/а, тъжен/а, изплашен/а.... можеш да кажеш това на психолога. Психолозите те изслушват и ти дават съвети за това как отново да се чувстваш добре.

Кой е законен представител?

Законен представител е възрастен, който е отговорен за грижата за детето, когато то няма родители или родителите не могат да се грижат за него.

Например, ако детето няма родители и неговата баба се грижи за него, тя би била негов законен представител.

Какво означава „родителски отговорности“?

Родителите са отговорни за грижата за теб в повечето време. В някои семейства, това може да е само майката, или само бащата или и двамата. Все пак, родителите могат да имат спорове помежду си или да имат лични проблеми по тези причини могат да се нараняват. В съда те могат да бъдат попитани какво мислят за твоята ситуация.

Други хора, които оказват помощ

Когато твоят случай се обсъжда в съда, други хора, освен тези които вече описахме, могат да ти помогнат. Те могат да преведат на езика, който говориш това, което се случва, ако не говориш езика на страната, в която се води делото или да ти помогнат по друг начин, ако се нуждаеш от това.

Кога правосъдието е благоприятно за деца?

Правосъдието е благоприятно за деца когато детето се чувства добре по време на производството, когато с него се отнасят добре, независимо от причината, поради която е там.

Какви са подходящите за деца помещения?

Когато отидеш в съдебна зала или в полицейско управление, или се срещаш с хора, които ти задават въпроси, това трябва да се случва в хубава стая където можеш да се чувстваш удобно. В тази стая може да има някои играчки, моливи, книги, игри, може би дори храна и напитки... и обстановката би трябвало да те накара да се чувстваш добре и защитен/а.

Какво означава „подходящата и разбираема за деца информация“?

Информацията/съвет трябва да ти бъде представена така, че да можеш да я разбереш и хората трябва да ти говорят приятелски и по разбираем за теб начин. Трябва да можеш да задаваш колкото си искаш въпроси, докато всичко ти стане ясно.

Какво означава „избягване на ненужно забавяне“?

Когато се обсъжда ситуация на дете в съда, всички трябва да работят бързо и съдията трябва да вземе решение възможно най-бързо. Това означава да няма забавяне в процеса и във вземането на решение.

дружелюбно към децата правосъдие: ключови термини

- СПИСЪК НА ОБЩИТЕ ПОНЯТИЯ
- СПИСЪК НА СПЕЦИФИЧНИ ПРАВА
- СПИСЪК НА ХОРАТА, УЧАСТВАЩИ В СЪДЕБНИ ПРОИЗВОДСТВА
- АСПЕКТИ НА БЛАГОПРИЯТНОТО ЗА ДЕЦА ПРАВОСЪДИЕ

European Union Agency for fundamental rights
Schwarzenbergplatz 11
1040 Wien
Austria

